

Om representationskostnader

Ett genmäle av stadsfiskal E. Glas.

Representationskostnader — levnadskostnader.

Jur. lic. och pol. mag. Leif Mutén har i sitt intresseväckande diskussionsinlägg om representations- och andra omkostnader (SN 1959 sid. 144 ff) huvudsakligen uppehållit sig vid vad han kallar "nödighetskriteriet" och ur den synpunkten behandlat även företeelsen representationskostnader. Mutén har således gått förbi vad som enligt min mening kan anses vara kärnpunkten, nämligen tolkningen av begreppet representation.

Det senare var utgångsled för mina reflexioner (SN 1959 sid. 114 ff) och jag tillät mig att med stöd av en, såvitt jag kan finna, ganska hyggligt underbyggd argumentation hävda, att representation i den form den sedvanligen utövas i

själva verket icke omfattar stort annat än sådant som nuförtiden anses höra till livsuppehållet (varunder ju enligt nutida uppfattning också torde gå utgifter för nöjen) samt att då skattelagstiftningen icke medger avdrag för levnadskostnader följaktligen icke heller representationsutgifter äro avdragsgilla.

Godtages denna tolkning, torde det återigen med avseende å rätten till avdrag ej göra någon skillnad vem som haft representationsutgiften (egen företagare, bolag eller anställd). Ty i samtliga dessa fall är det fråga om bestridandet av levnadskostnader och för dylikt finnes ingen avdragsrätt för vem det än vara månde (med mindre förmånen hos mottagaren enligt skattelagstiftningen skall uppges till beskattning).

ning på flera uttag m. m. I rättsfallet RÅ 1954 not 1701 = SvSkT 1954 s. 21 erhöll ett bolag icke ett med 2.000 kr yrkat avdrag för omläggning från lik- till växelström samt från luft- till jordkabel. Bolaget hade emellertid förklarat, att fråga var om en rationaliseringsåtgärd för att bolaget skulle kunna täcka sitt genom krigsleveranser ökade kraftbehov. Dessutom framhölls visserligen att de elektriska installationerna befunnit sig ett föråldrat och förslitet skick. RR ansåg sig tydligen i detta fall böra fästa huvudvikten vid att omläggningen betingats av ett behov av kapacitetsökning och betraktade vidtagna åtgärder såsom en ombyggnad.

I RÅ 1957 not 2363 hade vid övergång från lik- till trefasig växelström kostnaderna uppgått till 2.645 kr, varav 1.175 kr för byte av spis, anslutningsavgift och lagning av ledningar inomhus samt resten för byte av luftledning till jordkabel. Utredningen var bristfällig. KR medgav avdrag skönmässigt med 1.145 kr. RR medgav ytterligare 400 kr, enär med hänsyn till vad som förekommit i målet kostnaderna för omläggning av elektriska ledningar finge anses motsvara utgifter för reparation av äldre ledningar och förty vara avdragsgilla till belopp av 400 kr utöver vad PN och KR medgivit men klaganden icke visat fog för sin talan i övrigt.

Det hade varit av värde om parallellen representationsutgifter — levnadskostnader hade blivit ytterligare belyst i Muténs inlägg.

Likhet inför lagen eller skattefräse?

När jag i mina tidigare reflexioner också kom att glida in på vad Mutén kallar "nödighetskriteriet" tyckte jag mig i lagens lydelse ha fullt stöd också för mina reflexioner på den punkten.

Vad Mutén anfört häremot förefaller inte övertygande.

Mutén synes sålunda vilja pressa in en olika innebörd i lagens regler om rätt till avdrag för omkostnader, allteftersom det rör sig om jordbrukare, anställda eller företagare. För en sådan tolkning finnes dock icke något stöd i hithörande lagstaddanden, främst 22 §, 29 § och 33 § KL, vilka samtliga reglera rätten till avdrag för omkostnader i resp. jordbruk, rörelse och anställning. Ordalydelsen i dessa lagrum torde rättsligt sett vara exakt densamma. Det heter nämligen inledningsvis,

i 22 §, som gäller jordbruken, : "avdrag må göras för omkostnader",

i 29 §, som avser rörelseidkare och fria företagare : "avdrag må göras för allt som är att anse som driftskostnad" och

i 33 § beträffande de anställda : "avdrag må göras för samtliga utgifter, vilka äro att anse som kostnader för fullgörande av tjänsten".

Mot bakgrunden av dessa formuleringar bör man ej såsom Mutén dock gjort i sitt inlägg å sid. 146 spalt 2 rad 26 ff, försöka blankt hävda, att lagstiftaren skulle ha uppställt de största kraven på kostnads nödighet i 33 §, avseende tjänst. Detta har lagstiftaren alls icke gjort, ty även om det där sägs, att blott "kostnad för facklitteratur, instrument och dyl. som

varit nödigt för tjänstens fullgörande" är avdragsgill, uppställer lagen såsom ock Mutén själv samtidigt motsägelsefullt framhåller exakt samma krav i 29 § för att de fria företagarna skola kunna få avdrag för facklitteratur: endast "kostnad för facklitteratur, instrument och dyl. som varit nödigt" för verksamheten är avdragsgill.

Konklusionen torde rimligtvis inte kunna bli mer än en: lagstiftaren har icke tänkt sig att man vid taxeringen skall anlägga jämförelsevis strängare eller mildare syn på *en* yrkesgrupps utgifter framför en annans och således för samma slags omkostnader bevilja *en* grupp avdrag endast om utgiften är nödvändig medan *en annan* grupp blott skulle behöva visa, att utgiften förekommit, för att det yrkade avdraget skall medges. Detta skulle otvivelaktigt innebära att en yrkesgrupp privilegierades framför de andra och att likheten inför lagen åsidosattes. Det är egendomligt att se, hurusom även i detta sammanhang privilegietänkandet trots allt på sina håll ännu i våra dagar dröjer kvar. Väl försöker man i dessa kretsar inte vinna gehör för slika tankegångar genom öppna krav. Så oklok är man naturligtvis inte. Gärna fingerar man i stället, såsom när det gäller representationen, att man befinner sig i ett underläge och vädjar på den grund om "förståelse", dock väl att märka inte för *alla* yrkeskategoriers del — i vilken händelse det speciella kravet vore "förståeligt"—, utan blott för den egna gruppens vidkommande.

Teori som leder till betänkliga konsekvenser.

Mutén söker rädda sin behandling av problemet genom att lansera en teori enligt vilken *i princip* det avgörande för omkost-

naders avdragsgillhet skulle främst vara, huruvida de äro *ändamålsbestämda* eller icke. Vår skattelagstiftning skulle alltså icke röra sig med det hävdvunna omkostnadsbegrepp som Mutén betecknar "*nödighetskriteriet*". (Parentetiskt kan man dock fråga sig om "nödvändig" och "ändamålsbestämd" inte egentligen äro två liktydiga begrepp, rent skatterättsligt sett).

Muténs teori kan vid första påseendet förefalla bestickande.

Vid närmare eftertanke framgår emellertid det betänkliga i densamma.

Dess tillämpning leder nämligen i stor utsträckning till resultat som ej äro rimliga. Ett typexempel härpå äro omständigheterna i det rättsfall för vilket kamrarrättsrådet Nils G. Lindquist redogjort i sin för *envar* mycket läsvärda artikel i SN 1954 nr 7 sid 145 ff, till vilken Mutén för övrigt själv hänvisat i sitt diskussionsinlägg. Den där omnämnde yrkesutövaren hade ju yrkat avdrag för sina kostnader för en av allt att döma synnerligen rundhänt representation, som han utövat mot landstingsmän, riksdagsmän, läkare samt alla slags personer, vilka kunde tänkas ha inflytande på bestämmandet av vem som skulle få vissa uppdrag, avseende kommunala byggnader i flera olika kommuner.

Utan tvivel voro dessa utgifter typexempel på sådana slags *ändamålsbestämda* utgifter som Mutén nämner. Men RR sade det oaktat blankt nej till yrkandet om avdrag för den utövade representationen. Skälet till detta avslag var — såsom man finner om man läser Lindquists artikel med omdöme — att RR fann representationskostnaderna vara för rörelsen ovidkommande, d. v. s. de voro, som man säger, icke nödvändiga för rörelsen.

Nu vill jag alls icke bestrida, att — för såvitt inte också teorien om de ändamålsbestämda omkostnadernas avdragsgillhet skall reserveras för blott en eller annan yrkesgrupp — densamma med uppräckta händer skulle anammas av t. ex. de anställda. Det finns förvisso mången anställd för vars del det måste betecknas som i allra högsta grad ändamålsbestämt, om han finge utbjuda den vara *han* kan tillhandahålla, d. v. s. sin arbetsförmåga och kunnighet i sitt yrke, under utövande av representation, låt oss säga på en lyxrestaurant med åtföljande nachspiel på revy och vickning. Exempelen torde kunna av envar mångfaldigas, eller är det möjligen någon som t. ex. inte hört talas om den av skatte- och polismyndigheterna i U. S. A. gjorda upptäckten att också utgifter för call-girls dragits av som omkostnader av en del i överkant företagsamma affärsmän. Det om något torde väl kunna kallas ändamålsbestämda utgifter.

Svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta.

Mutén drar också en lans för åsikten att taxeringsnämnderna — "lekmannainflytandet . . . i all ära" som han säger — inte bör pröva "hur våra näringar sköts, på grundval av ett generellt nödighetskriterium". Uttalandet är inte lätt att fatta: menas därmed att taxeringsnämnderna inte alls skola pröva sådana omkostnaders avdragsgillhet och skall uttalandet gälla också våra speciella bolags- och företagarnämnder samt andra särskilda nämnder, där speciell, högtkvalificerad sakkunskap finnes representerad i taxeringsledamöternas personer? Det ser nästan ut som om allt detta vore Muténs mening, ty då han *i detta sammanhang* säger att ingen

skall beskattas för den inkomst han *kunde ha haft* utan blott för den han *verkligen haft* måste han syfta på omkostnadernas inverkan på den behållna inkomstens storlek. Nu finns det emellertid många avgöranden, vilka tala häremot, och det har inte bara för mig utan nog också för landets alla övriga taxeringsnämndsledamöter varit fullständigt obekant, att vi vid taxering av näringsidkare endast skulle ha att konstatera att en omkostnad verkligen hafts, och således alls icke att pröva om den varit avdragsgill (eller åtminstone "ändamålsbestämd"). Även det ovan refererade rättsfallet ger klart vid handen, att denna "utgiftsteori" inte är riktig, och som bekant äro taxeringsnämndernas kompetens att bedöma även utgifters avdragsgillhet fullt ut lika vidsträckt som beskattningsdomstolarnas.

I och för sig finner jag personligen denna "utgiftsteori" mycket tilltalande — försåvitt förstås inte också den skall gälla blott en eller annan yrkeskategori. Ty ett förverkligande av den teorien skulle ju medföra att vi komme ett gott stycke på väg mot det hägrande tillstånd, där det svenska folket verkligen kunde sägas och det i den allra extremaste form utöva sin — som det så vackert brukar heta — urgamla rätt att sig självt beskatta.

"There is something rotten . . ."

Ehuru det går ett stycke utanför det tolkningsspörsmål som givit anledning till mina reflexioner i SN finner jag mig dock, i likhet med Mutén, avslutningsvis böra ge några synpunkter på behovet av ändrad lagstiftning och/eller praxis.

Mutén slutar sitt diskussionsinlägg med en önskan om "sanering" av representationsfenomenet. Inledningsvis raljerade han

befogat om representation med "sprattelvatten", (det betyder champagne, det) och "bensprattel". Måhända vi också i vårt land inom en inte alltför snar framtid komma att konfronteras med kostnader för call-girls, uppförda på representationskontot. Detta med call-girls är ju onekligen en utgift som reducerar intäkterna och det hette ju i Muténs diskussionsinlägg, att ingen skall skatta för den inkomst han *kunde ha haft* utan blott för den han *verkligen haft*. Utgifter för call-girls torde onekligen väsentligen dra ned affärsförtjänsterna.

Det rör sig här ingalunda om åstadkommandet av någon "millimeterrättvisa" utan — och det bör utsägas så ofta som representationen kommer på tapeten — om enorma belopp. (Det finns exempel på företag, vars årliga, av skattemyndigheterna medgivna representation uppgår till över 300.000 kr, visserligen fördelat på ett flertal representanter och ett mycket stort antal tillfällen, men siffran kan ju ändock vara de i ämnet fåkunniga till någon vägledning). Ingalunda är det alltså fråga om allenast "kaffe med dopp".

Även Muténs inlägg belyser den kvantitativa sidan av saken: representationen har t. o. m. fått en sådan omfattning att man inom vissa storföretag nödgats avdela särskild personal för att sköta densamma, och så intensiv är den att vederbörande inte lär stå ut med allt ätande och drickande, teaterbesök, vickningar etc. under mer än några år.

När man diskuterar representations-systemet ur allmän synvinkel är det givetvis tacknämligt att ta på det med sådan skämtsam ironi som Lindquist och Mutén gjort. Fråga är dock om detta längre är tillrådligt med hänsyn till att fenomenet numera tagit en sådan omfattning, att det

börjar på att lukta ruttet lång väg. Hur högt upp lukten trängt är förstås ovisst. I varje fall har den till synes ännu inte nått ända upp till höga vederbörande. Eller kanske man där inte *vågar* sig på problemet av den anledningen att det av flera skäl är *allt för* känsligt?

Förruttnelseprocessen torde dock såväl i vårt land som i utlandet ha fortskridit för långt för att man skall kunna hoppas på någon självsanering. Möjligen försöker man då och då, när man själv inser hur uselt beställt det är i olika moraliska sammanhang, att ruska upp sig litet med *caux-anda* och allsköns fromleri. Men det är tydligen bara platoniskt menat, och utgör på det ekonomiska planet blott någon slags motsvarighet till den religiösa bikten av de oförbätterliga.

Om, såsom det förhåller sig enligt många uppfattning, representationskostnader egentligen ingenting annat äro än levnadskostnader, behöver man emellertid ej vänta på vare sig en genom något himlens under inträdande självsanering eller andra lika otroliga åtgärder uppifrån, utan rättelse torde kunna ske genom att lagen tillämpas enligt sin ordalydelse och de representerande följaktligen hänvisas att använda sig av *beskattade vinstmedel* för ändamålet. Under alla förhållanden bör lika stränga krav på nödvändighet gälla i alla inkomstkällor för att representation skall vara avdragsgill. Att mjuka upp kravet också för de anställdas del förbjuder väl —och nu var det väl ändå ingen som protesterade? —statsfinansiella skäl.

Skulle man på vederbörligt håll mot all förmodan bli hårt trängd i saken, kan man naturligtvis ta udden av kritiken genom att tillsätta en kommitté för utredning av problemet, dock ej en kommitté,

av den typ som Ibsen, eller måhända var det Björnson, skildrade med den ironiska strofen:

”när fanden vill att ingenting skall ske så tillsätter han strax en kommitté”.

Otaliga människor hysa nämligen trots allt den förhoppningen, att åtminstone i tider, då de styrande överväga att skärpa ett redan förut nästan olidligt skattetryck, de först och främst komma att se till att redan existerande skattebördor bli rättvist fördelade.

Tillägg.

Skattenytts redaktion har välvilligt begett mig tillfälle att taga del av f. d. kammarrådet J. Bratts kommentarer i tidskriften till mina reflexioner angående representations- och levnadskostnader.

Av dessa kommentarer att döma har mitt resonemang icke utförts med tillräcklig tydlighet på dess kärnpunkt, som jag därför får rekapitulera: all representation omfattar i regel endast vad som får anses höra till livsuppehållet. Den som bjuder sina gäster på lunch, middag, supé, teater, dans eller dyl. betalar alltså inte endast sina egna utan i motsvarande omfattning också sina gästers levnadskostnader. Enligt skattelagstiftningen äro levnadskostnader icke avdragsgilla. Att den del av representationsutgifterna som belöper på värden därför icke kan medföra rätt till avdrag, förefaller mig tämligen uppenbart. Men på enahanda grund bör icke heller gästernas andel i den totala representationskostnaden bli avdragsgill för värden försåvitt gästerna icke skola skatta för förmånerna. Vad värden gjort, torde för övrigt, oavsett riktigheten av det nyss sagda ändå ingenting annat vara än att han, mer eller mindre

frivilligt, lämnat sina gäster en gåva: han har *bjudit* dem på välfägnaden. Sådana gåvor torde dock inte medföra rätt till avdrag.

Att i varje fall representationsfenomenet sett i stort — där A bjuder B, B bjuder A tillbaka, B bjuder C o. s. v. i en oändlig kombinationskedja — inte gärna kan anses innebära annat än att de som representera eller äro föremål för representation härigenom växelvis betala varandras levnadskostnader i motsvarande omfattning, synes mig odiskutabelt, och någon oklarhet förefaller inte böra finnas på den punkten.

Att representationsföreteelsen tagit en sådan oerhörd omfattning beror enligt min kommentator på att konkurrensen mer eller mindre *tvingar* fram detta (otvivelaktigt även i och för sig överdrivna) representerande, och icke därpå att det är nöjsamt att representera. Att det även ur den nyss angivna synpunkten av besparade levnadskostnader är ekonomiskt fördelaktigt bör man inte i sammanhanget tappa bort!

Om det nu verkligen inte skulle innebära ett nöje att representera för värdens del — vilket jag dock tillåter mig bestämt betvivla, icke minst med hänsyn till den miljö vari representation sedvanligen försiggår mången gång med vackra blomsteruppsatser på borden, musik- och varietéunderhållning, ibland av världsberömda artister, (damsällskap inte att föröglomma) o. s. v. allt bidragande till den avsedda feststämningen — måste det väl ändock förhålla sig på det sättet, att åtminstone gästerna finna det hela nöjsamt. Skulle nu även det antagandet vara felaktigt, kan man med allra bästa vilja i världen icke inse, varför det överhuvudtaget representeras. Ty inte rör det sig

väl om någon slags avsiktligt åstadkommen pina för egen och gästernas del? Nog gör man på sitt håll mycket för att utmåla representationen såsom något föga nöjsamt, men argumentationen bör inte drivas för långt. Som några slags arma offer på ett representationens altare — i en värld där nu sparsamhet predikas — bör man i varje fall inte framställa sig.

Betraktas återigen för mottagarens del representationen icke såsom en gåva utan som en framtvungad prestation, torde den kunna och även böra inräknas bland mottagarens intäkter.

Man kan givetvis vrida och vända på representationsfenomenet i snart sagt det oändliga. Hit hör också försöken att ge det annan eller andra benämningar. Kärt barn har som bekant många namn. Men hur mycket man nu än företar sig detta, torde man vid en helt objektiv bedömning inte gärna kunna komma till annan slutsats än att representerandet icke är nödvändigt, och om möjligt ännu mindre önskvärt. Vad f. d. kammarrättsrådet Bratt i det hänseendet anfört till min erinran, att representationen minskar vid lågkonjunktur synes mig vara utan saktlig udd. Ty kvar står såsom ett faktum, att representationen är avhängig av omställningen och inte tvärtom, såsom förhållandet synes vara med avseende å utgifterna för press- och annan reklam. Dessa senare kostnader ha sålunda under den på senare tid skönjbara avmattningen i affärskonjunkturerna visat en märklig ökning (jfr. t. ex. Dagens Nyheters handelssida i numret för den 5 maj 1959 sid. 18); och dessa sistnämnda kostnader får väl därigenom i motsats till representationen på ett påtagligt sätt anses ha *visat sin nödvändighet*.

När f. d. kammarrättsrådet Bratt av-

slutningsvis efterlyser dels det "absolut rätta resultatet" dels det siffermässiga utbytet av beskattningsmyndigheternas representationsgranskning, har han lett in diskussionen på det svenska taxeringsförfarandets kanske ömtåligaste och svagaste kapitel. Vad anledningarna äro till att mycket brister ifråga om resultatet av kontrollen, därom torde kommentatorn i sin egenskap av förutvarande skattedirektör i Stockholm och mångerfaren, ännu verksam skatteexpert inte kunna sväva i tvivelsmål. Det skulle dock föra alltför långt från ämnet och kräva för stort utrymme i SN, för att någorlunda godtagbart klargöra dess anledningar.

En av de kanske främsta av dem vill jag dock här som hastigast beröra: den alltjämt rådande underdimensioneringen av den taxeringspersonal som har att syssla med granskningen av de mera invecklade deklarationerna. Statsmakternas njugghet härvidlag är obegriplig, ty varje ytterligare miljon som satsades på en ytterligare förstärkning av denna personal skulle sannolikt komma att ge mångfalt igen. Jag syftar då självfallet inte bara på representationsutgifterna utan även på onödiga och obefogade omkostnader överhuvudtaget, oredovisade intäkter alls icke att förglömma. Vi kanske då äntligen kunde slippa att litet till mans ständigt behöva verifiera det allmänna omdömet att "taxeringskalendern är vår tids största sagobok".

När allt kommer omkring, beror måhända svårigheterna att rättvist fördela skatterna främst på den bristande resonansen hos befolkningen för vårt beskattningssystem, dess oförenlighet med vårt folks kynne. Svensken föredrar sålunda som bekant mycket illa all slags kontroll, taxeringskontrollen ej minst.

Han vill högst ogärna företa sig något som kan tyda på avundsjuka (ehuru denna lärer vara en av vårt folks nationalfel) eller vara småaktig i ekonomiska angelägenheter, utan i stället vill han uppträda rundhänt och frikostigt. Allt detta rimmar illa med det mätande och vägan- de av hans stat, som sedan sker vid taxeringen, och detta irriterar honom. Andra folk som ha ett med vårt liknande beskattningssystem lära i betydligt större utsträckning än vi finna sig i att ha taxeringsmyndigheter som äro mycket hårda i nyporna, och jämväl deras insikt om att det inte heller i taxeringskontrollsammanhang ges något undantag från regeln att de goda få lida med de onda förefaller vara mera utvecklade än vår. Var och en som hos oss också i praktiken sysslat med taxering har både en och flera gånger fått erfara, vilken irritation redan förfrågningarna väcka. Denna reaktion är förklarlig på de håll, där man vet med sig att man deklarerat rätt; och då protesterar man, understundom högljutt och skriver ibland eller ringer till taxeringsintendenten och skatteverkschefer med klagomål över *kontrollen*. Det förefaller här som om man, åtminstone bland de fria yrkesutövarna, blott i teorien vill gå med på att kontroll måste finnas, men i praktiken förhåller det sig tydligen annorlunda; man anser sig själv bäst veta bl. a. vilka avdrag som få göras, såsom det också i f. d. kammarrättsrådet Bratts kommentar uttryckligen heter: "Å andra sidan bör med eftertryck framhållas, att de skattskyldiga själva äger vida större förutsättningar att bedöma denna sak än de utanför företaget stående och i facket föga bevandrade taxeringsfunktionärerna".

Går man till grunden med beskattnings-

Om värderingen av varuuttag i rörelse

av länsrevisor Magnus af Ekenstam

Varuuttaget i detaljhandelsledet brukar i taxeringsarbetet ägnas mesta intresset och antalet detaljaffärer i landet utgjorde vid 1951 års företagsräkning totalt 82.911. Varuuttagen i livsmedelshandeln är mest betydelsefulla, eftersom möjligheterna att där göra uttag vanligen är av en helt annan storleksordning än i fråga om detaljhandeln i övrigt. Då redan antalet butiker för speceri-, mjölk- och köttvaror enligt härtill fogad bilaga 1 utgjort nästan 40 procent av hela antalet detaljaffärer, torde sannolikt andelen av uttagen i nämnda butiker vara långt högre än 40 procent av samtliga uttag i detaljhandelsledet.

Med hänsyn härtill men även till svårigheten att fastställa uttagens omfattning och värdesättning inom livsmedelshandeln, kommer i första hand dess förhållanden

att tjäna som utgångspunkt i denna artikel.

Prissättningen är naturligtvis av grundläggande betydelse för värderingen av varuuttag. I anvisningarna till 42 § kommunalskattelagen föreskrives: "Värdet av produkter, varor eller andra naturaförmåner, som ingå i lön eller annan inkomst, skall beräknas efter det pris, som i orten gällt, därest det varit fråga om att för penningar förskaffa sig dem. Kan ej dylikt pris direkt angivas, skola nyttigheterna upptagas till det belopp, som med hänsyn till föreliggande förhållanden kan beräknas hava åtgått, om de skolat gäldas i penningar, eller, då fråga är om produkter eller varor från egen jordbruksfastighet eller egen rörelse, det belopp, som det kan beräknas, att den skattskyldige skulle hava erhållit vid försäljning under jäm-

problemet i hela dess vidd, förefaller det därför som om man i varje fall av folkpsykologiska skäl allvarligt bör överväga en övergång till ett indirekt skattesystem över hela linjen, framför den nuvarande blandningen av direkta skatter till den övervägande delen och indirekta till den mindre. De olägenheter som ur kontrollsynpunkt vidlåda även ett indirekt beskattningssystem torde vara betydligt färre än det direkta systemets. Fixa skatter på skilda varuslag torde dessutom vara åtskilligt lättare och smidigare att indriva än direkta skatter. I de länder som redan bygga på det indirekta skattesystemet sy-

nas erfarenheterna icke jäva dess företräden.

Det är ett i sanning märkligt hårt och envist motstånd som på flera håll hos oss rests mot tanken på en övergång till den indirekta beskattningen. Då man härvid varkunnar sig över de ekonomiskt svaga i samhället, rör det sig sannolikt om något som skulle kunna kallas en diversionsmanöver. Att kompensera det ekonomiskt svagaste skiktet i erforderlig utsträckning, kan nämligen inte rimligtvis föranleda några oöverkomliga svårigheter vilket av de bägge beskattningssystemen man än väljer.